

Valtuustoaloite / Päätöksiä tehtäessä pitää kuunnella lasten mielipidettä, valtuutettu Viljo Lehmusketo

Kaupunginhallitus 04.04.2022 § 155

1065/00.01.04/2021

Valmistelija Opetuksen vastuurehtori Anne-Maria Tokola

Valtuutettu Viljo Lehmuskedon valtuustoaloite 22.3.2021:

Lapsivaikutusten arvioinnin tulee olla systemaattinen osa päätöksentekoa. Korona-aika on tehnyt näkyväksi sen, miten moni kuntapäätös vaikuttaa lapsiin ja nuoriin. Edellinen kriisi oli 1990 alun lama. Sen jälkeen voitiin osoittaa, että syntyi ns. lama sukupolvi. Meidän on estettävä, ettei synny uutta koronasukupolvea. Kun pandemiasta selviytymisestä siirrytään jälkihoitoon. Lapsivaikutusten arvioinnin tulee olla systemaattinen osa päätöksentekoa. Valtiovalta näytti esimerkkiä viime vuonna kohdistamalla tukea nimenomaan lapsipalveluihin.

Lapsivaikutusten arvioinnin tulee olla systemaattinen osa päätöksentekoa. Siinä selvitetään päätöksen vaikutukset lasten oikeuksien toteutumiseen. Yksittäisten tavoitteiden sijaan tarkastellaan kokonaisuutta: miten kukin päätös vaikuttaa esimerkiksi lasten ihmissuhteisiin, oppimiseen, terveyteen ja vapaa-aikaan. Lapsivaikutusten arvioinnissa tunnistetaan myös ei-toivotut seuraukset. Tämä on tärkeää, sillä joskus kielteisten vaikutusten painoarvo voi olla tavoiteltuja vaikutuksia merkittävämpi. Kielteisten vaikutusten tunnistaminen myös mahdollistaa ratkaisujen etsimisen, eli voidaan löytää alkuperäistä parempi toteutustapa.

Lapsivaikutusten arviointiin kuuluu lasten kuuleminen. Lapset ja nuoret voivat sopivin menetelmin kertoa, millainen merkitys vaikkapa harrastuksilla heidän arjessaan on tai millaisia kysymyksiä jotkin muutokset herättävät. Näin lasten oikeus osallistua toteutuu ja päätöksenteon tietopohja vahvistuu.

Kansanedustajamme on ollut mukana valmistelemassa kansallista lapsistrategiaa. Koronatilanteen vuoksi kunnissa saatetaan harkita leikkauksia. Heikko taloudellinen tilanne ei kuitenkaan ole peruste jättää lapsivaikutusten arviointeja tekemättä. Päinvastoin: mitä niukemmat resurssit ovat, sitä tärkeämpää on huolehtia valintojen tarkoituksenmukaisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta.

Jokaisen Suomen kunnan kannattaa olla paikka, jossa yksikään nuori ei syrjäydy. Jokainen kunta tarvitsee hyvinvoivia nuoria, jotta se voi tulevaisuudessa tarjota palveluita ja olla hyvä paikka elää kaikille. Nuoriinsa sitoutuva kunta saa myös nuoret sitoutumaan kuntaansa.

Esitämme, että jo nyt ryhdytään kiinnittämään huomiota koronan vaikutuksiin ja ryhdytään korjaamaan sen aiheuttamia puutteita lapsille,

lapsiperheille ja nuorille Prosessiin otetaan mukaan lapset nuoret ja koko palveleva organisaatio. Raahessa pitää valmistella oma nuorten palveluiden kehittämisohjelma.

Opetuksen vastuurehtori Anne-Maria Tokolan vastaus 24.3.2022:

Valtuutettu Viljo Lehmusketo on tehnyt vasemmistoliiton valtuustoryhmän puolesta aloitteen: "Päätöksiä tehtäessä pitää kuunnella lasten mielipidettä"

Kouluterveyskyselystä saadun tuoreen tilastotiedon mukaan aloite on hyvin aiheellinen. Koronan vaikutukset lasten ja perheiden hyvinvointiin ovat selkeät ja tulevaisuuslautakunnan alaisilla toimialoilla työskennellään koronan aiheuttaman oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaamiseksi. Tähän on saatu mm. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta, jota on esitetty myös tulevalle lukuvuodelle. Toivottavasti rahoitus jatkuu.

Lasten ja nuorten osallistaminen päätöksentekoon on kouluissa arkipäivää ja aiemmin käytössä olleet lasten parlamentit olivat erinomainen väylä lasten mielipiteiden kuuntelemiseen. Lasten parlamentin kautta koululaiset pääsivät kertomaan omista toiveistaan ja tätä kautta mahdollistettiin heitä koskevien toiveiden toteuttaminen. Kustannuksiltaan toiminta ei varmastikaan ollut kaupungin budjetissa kallista suhteessa siihen hyötyyn, mitä sillä saavutettiin. Koulut saivat muutamia satoja euroja parlamentissa esiteltyjen parannusehdotusten toteuttamiseen. Olisi hienoa, jos kyseinen tapa voitaisiin palauttaa osaksi kaupungin päätöksentekoa.

LAPE-hankkeen (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) - THL) aikana lapsibudjetointia ja lapsivaikutusten arviointia koskevat suunnitelmat valmisteltiin ja esiteltiin kaupungin päättäjille. Prosessi on jäänyt kesken, eikä sitä ole viety käytäntöön. Olisi tärkeää, että uuden strategian valmistelussa tämä nostettaisiin uudelleen keskusteluun ja sisällytettäisiin kaupunkimme uuteen strategiaan.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mattila Ritva

Päätösesitys

Esitetään kaupunginvaltuustolle:

Annetaan valtuustoaloitteeseen opetuksen vastuurehtori Anne-Maria Tokolan valmisteleva vastaus.

Todetaan asia aloitteena loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyi esityksen.